

بررسی شناخت عوامل زمینه‌گر در کالبد خانه‌ها و بافت کهن سنندج* با نگاهی به ویژگی‌های عمارت و کیل الملک

المیرا بهمنی^{**}، مهدی گودرزی سروش^۲، محمد ابراهیم زارعی^۳

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان

^۲ استادیار گروه معماری، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان، همدان، ایران

^۳ دانشیار گروه باستانشناسی، دانشکده هنر و معماری دانشگاه بوعلی سینا همدان، همدان، ایران

تاریخ پذیرش: ۹۵/۱۱/۱۸

تاریخ دریافت: ۹۵/۰۷/۲۱

چکیده

بافت‌های کهن، دارای گنجینه‌ای بی‌بدیل و ارزش‌مندی هستند که می‌توان با نگرشی نو به احیا و شناخت عوامل مهمی از جمله زمینه‌گرایی در آن‌ها پرداخت، تا عرصه حضور معماری غنی ایرانی را به چالش کشید، و نهایتاً به بازنشاندن مؤلفه‌های معماری گذشته و تلفیق آن‌ها با معماری معاصر دست یافت. روش تحقیق پژوهش حاضر توصیفی، تاریخی-تحلیلی است که مبتنی بر بررسی‌های میدانی و مطالعات کتابخانه‌ای است. هدف این نوشتار، دست یافتن به عوامل زمینه‌گرایی معماری، همانند دوره‌های پیشین و پرداختن به اصول و مؤلفه‌های طراحی معماری آن‌ها و ارائه فضاهایی در تطبیق با کالبد زندگی امروزی است که می‌تواند تداوم و پیوند بین گذشته و حال را ممکن سازد. به همین منظور تحقیق حاضر در جهت ارائه مؤلفه‌های معماری استان کردستان نمونه‌های ارزشمندی در دوره مشخصی را مورد بررسی قرار داده و در ادامه، عمارت و کیل را که از آثار دوره قاجاری است مورد مطالعه قرار داده که در آن اصول معماری ایرانی، بوم‌گرایی و درونگرایی کاملاً مشهود است. مساله اصلی پژوهش حاضر این است که، چگونه می‌توان با توجه به ویژگی‌های معماری مناطق کردنشین و تأثیرات زمینه‌ای و فرهنگی که در ساخت خانه‌های این مناطق تأثیر گذاشته است و به بازآفرینی و شناخت ویژگی‌های این مناطق پرداخت؟ با توجه به معماری بومی خانه‌های سنندج می‌توان بوسیله مؤلفه‌های زمینه‌گرایی به بازتولید و احیای اصول و معیارهای خانه‌های آن دست یافت، همچنین در دوره معاصر ارائه معماری در بافت قدیم مبتنی بر ارزش‌های مناطقی از شهر سنندج امکان‌پذیر است. یافته‌های این پژوهش حاکی از عوامل زمینه‌گرایی در زمینه طبقات، پلان، جهت باد، جهت و فرم پلان، نورگیرها و غیره در کالبد خانه‌های سنندج است.

واژگان کلیدی: معماری زمینه‌گر، خانه، بافت کهن سنندج، عمارت و کیل.

* این مقاله، برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد معماری تحت عنوان «رویکردی تحلیلی بر معماری کردستان در جهت طراحی مجتمع مسکونی در بافت قدیم شهر سنندج» می‌باشد که به راهنمایی دکتر محمد مهدی گودرزی سروش و مشاوره دکتر محمد ابراهیم زارعی که در دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان به انجام رسیده است.

** E-Mail: bahmani_ee@yahoo.com

Analytical approach on Kurd (Kurdish) architecture towards designing residential complex in old texture of Sanandaj city

Elmira Bahmani

M.A. Student in architecture, Islamic Azad University of Hamedan, Iran.

Mohammad mehdi Godarzi *

Assistant Prof., Department of Architecture, Faculty of Arts and Architecture, Islamic Azad University of Hamedan, Iran.

* *goodarzisoroush@gmail.com*

Mohammad ebrahim Zareie

Associate Prof., Department of Archeology, Faculty of Arts and Architecture, Bu Ali Sina University, Hamedan, Iran.

Abstract:

Ancient textures were endowed with unique and valuable treasures that can newly be approached as to restoration and identifying their important factors, including context -orient-edness, in order to challenge the realm of the rich Persian architecture, and finally to reset the architectural elements of the past and integrate them with contemporary architecture. The research method of this study is descriptive-analytic, based on the field and library studies. The purpose of this text, is to attaining context-oriented Architecture, as in earlier periods and to the principles and elements of their architectural design, and providing living spaces matching with the modern life, that would make continuity and connection between the past and present, possible. For this purpose, in order to provide architectural components of Kurd-istan, valuable examples of a certain period were studied which followed by examining Vakil mansion , a work in Qajar period, in which the principles of Iranian architecture, ecology and introspection is quite obvious. The main problem of this study is that, how can we recreate and identify the characteristics of this region, according to the characteristics of Kurdish areas architecture and cultural influences that affected building of houses in these areas? According to the vernacular architecture of Sanandaj houses, it is possible to reproduce and restore the principles and standards of these houses through the components of context- orientation, also in the contemporary times architecture in the old areas based on the values of some parts of Sanandaj, is possible. The findings of this study indicating of contextual factors in classes, plans, wind direction, direction and form a plan, skylights, etc. in the body of Sanandaj houses.

Keywords: Context-oriented Architecture, house, old texture of sanandaj, Vakil Mansion.